

Əliyev Nurulla Arif oğlu,

Milli Müdafiə Universiteti HETİ-nin Humanitar elmlər şöbəsinin professoru,
ehtiyatda olan birinci dərəcəli kapitan, tarix elmləri doktoru, professor

Ünvan: Bakı şəhəri, Qızıl Şərq, 13

E-mail: nurullaliyev@mail.ru

Həbibova Ziyafət Ziya qızı,

Milli Müdafiə Universiteti HETİ-nin elmi katibi, Humanitar elmlər şöbəsinin professoru,
siyasi elmləri doktoru, professor

Ünvan: Bakı şəhəri, Qızıl Şərq, 13

E-mail: Ziyafat.buniatzada@gmail.com

UOT: 34:351.86:355

DOI: <https://doi.org/10.30546/2218-9130.045.2026.313>

QLOBAL GÜC TRANSFORMASIYASINDA HƏRBİ AMİL VƏ AZƏRBAYCANIN TƏHLÜKƏSİZLİK MODELİ

Açar sözlər: müasir dünya düzəni, hərbi güc, dövlətlərarası koalisiya və bloklar, hibrid müharibə, milli təhlükəsizlik modeli.

Ключевые слова: современный мировой порядок, военная сила, межгосударственные коалиции и блоки, гибридная война, модель национальной безопасности.

Keywords: modern world order, military power, interstate coalitions and alliances, hybrid warfare, national security model.

Giriş

Müasir dünya düzəni sistemli qeyri-sabitlik, liberal normativ mexanizmlərin zəifləməsi və sərt güc siyasətinin yenidən aktuallaşması ilə səciyyələnir. Bu dəyişən beynəlxalq mühitdə hərbi güc dövlətlərin suverenliyi, strateji müstəqilliyi və siyasi legitimliyinin əsas determinantlarından biri olaraq qalmaqdadır və onun təmin edilməsində əsas faktor kimi çıxış edir. Soyuq müharibədən sonrakı dövərdə liberal

beynəlxalq nizamın transformasiyası, regional münaqişələrin intensivləşməsi və qeyri-ənənəvi təhlükələrin artması hərbi güc anlayışına yeni məzmun qazandırmışdır.

1. Hərbi güc amili dünya siyasətində

İnsan sivilizasiyasının tarixi təcrübəsi qətiyyətlə sübut edir ki, dövlət kifayət qədər hərbi gücə malik olmadan güclü dövlət rolunda çıxış edə bilməz. Yalnız hərbi güc xarici iqtisadi müstəqillik şərtlərini təmin etməyə və dünya iqtisadiyyatı və siyasətinin inkişafına təsir göstərməyə qadirdir. Dövlət keçmişin təcrübəsinə, hərbi-siyasi şəraitə, geostrateji mövqeyə və real iqtisadi potensiala dayanaraq ali rəhbərliyin qoyduğu vəzifələrə uyğun olaraq öz silahlı qüvvələrini yaradır.

“Hərbi element” – bir çox dövlətlərin milli təhlükəsizlik sistemində əsas yer tutur və yalnız silahlı qarşıdurma zamanı güc və vasitələrin mövcudluğu ilə məhdudlaşmır. O, xarici siyasətin də vacib faktorudur. Sonuncunun xüsusi çəkisini və bu teatrda beynəlxalq vəziyyəti müəyyən edir. Hərbi güc mümkün müttəfiqlərin və rəqiblərin siyasi qruplaşmalarında önəmli rol oynayır.

Təsadüfi deyil ki, bəşəriyyət tarixində müharibə və silahlı toqquşmalar dünya siyasətinə önəmli təsir göstərərək birmənalı olaraq mərkəzi yer tutub. Çoxsaylı savaqlar gedişində (dünya tarixində onların sayı təqribən 15 minə yaxın olub) dövlətlər arasında qarşıdurmalar həll olunur, dönmənin siyasi, iqtisadi və hərbi qüvvələrinin nisbətində uyğun beynəlxalq münasibətlərin yeni strukturu formalaşır, fərqli dövlətlərarası koalisiya və bloklar yaranır. Müvafiq olaraq, hərbi güc dövlətin qüdrətinin vacib komponenti və faktoru kimi nəzərdən keçirilib, savaqlar isə forma və mənşəyinə görə xarakter alıb: dini-etnik, kabinet (xalqların deyil, hökumətlərin apardıqları savaqlar), sülalə, lokal, koalisiya, regional, dünya, preventiv, partizan, müstəmləkə və s.

XX əsrin ortalarına qədər hərbi güc Karl fon Klauzevskin klassik düsturuna (XIX əsrin əvvəli) uyğun olaraq – “Müharibə siyasətin başqa vasitələrlə davamıdır” – konkret iqtisadi və siyasi məqsədlərə çatmaq üçün vacib və effektiv vasitələrdən sayılırdı [6]. Yekun olaraq, məhz hərbi yolla bir tərəfdən təsir dairələri müəyyən olunur, strateji və ya iqtisadi maraq kəsb edən ərazilər tutulur, önəmli kommunikasiyalar nəzarətə götürülürdü, digər tərəfdən isə rəqiblərin analoji cəhdləri bloklanırdı.

Lakin ötən əsrin 40-cı illərinin ikinci yarısından başlayaraq beynəlxalq münasibətlərdə hərbi gücün rolu dəyişməyə başladı. Bu iki əsas səbəblə izah olunurdu. Birincisi – bipolar adlanan spesifik beynəlxalq münasibətlər sisteminin formalaşması, ikincisi yeni nüvə silahlarının hazırlanması və ordunun artan miqyasda silahlanması idi.

Sovet-amerikan qarşıdurması 40-cı illərin sonu – 50-ci illərin əvvəllərində formalaşmış beynəlxalq münasibətlər sisteminin aparıcı həlqəsinə və burada baş verən proseslərin hərəkətverici qüvvəsinə çevrildi. O, praktiki olaraq, bütün beynəlxalq konflikt və qarşıdurmaların üzərində dominantlıq sərgiləyirdi. 50-ci illərin ortalarına bu iki supergücün qərb demokratiyası

ilə şərq kommunizmi arasında qlobal siyasi-ideoloji qarşıdurmanın daha effektiv nəhəng hərbi-siyasi blokları – NATO və Varşava Müqaviləsi Təşkilatı formalaşdı. Əgər savaş aparılması vasitələrində prinsipial dəyişikliklərə yol açılmasaydı, İkinci Dünya müharibəsinin bitməsindən sonra hətta qlobal miqyasda hərbi qarşıdurma baş verə bilərdi. Lakin hadisələrin belə gedişatını yeni qorxunc nüvə silahının yaradılması əngəlləyirdi. Nüvə silahlarının dağıdıcı qüvvəsi iki güc mərkəzi – SSRİ və ABŞ, həmçinin onların yönləndirdikləri hərbi-siyasi birləşmələr arasında hərbi gücün tətbiqi məqsədəuyğunluğunu şübhə altına alırdı. İki nəhəng gücün birbaşa hərbi qarşıdurmasının nüvə müharibəsinə yol açacağına, habelə bütün sivil dünya üçün faciəli nəticələr verəcəyinə dair şübhələr NATO və BMT qarşıdurmasının qarşısını alan faktor kimi çıxış edirdi. Soyuq müharibə dönməsində elə paradoksal şərait yaranmışdı ki, fransız sosioloqu Raymon Arnonun təbirincə desək, “sülh mümkün idi, müharibə isə inanılmazdı”.

Beynəlxalq münasibətlər sisteminin biopolyar xarakteri və strateji nüvə pariteti demək olar ki, hərbi güc tətbiqi mexanizm və funksiyalarını köklü şəkildə dəyişib. Onun mühüm vəzifələrdən biri potensial aqressiyanın qarşısının alınması idi. Bu, iki nəhəng güc mərkəzinin hərbi qarşıdurmasının əngəllənməsində mühüm rol oynadı. Konkret siyasi və ya hərbi məqsədlərə çatmaq üçün qarşıdurma cəlb edilən ictimai sistemlər və onları idarə edən dövlətlər arasında strateji nüvə silahlarının istifadəsi artıq mənasını itirmişdi.

Çoxsaylı lokal müharibələr və silahlı konfliktlər, xüsusilə də onların ən iri miqyaslıları – Koreya, Vyetnam və Əfqanıstan münaqişələri isə öz növbəsində güc yoxlanması, yeni hərbi sistemlərin sınağı üçün özünəməxsus poliqon idi və silahlanmanı stimullaşdırırdı.

Ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində soyuq müharibənin bitməsi beynəlxalq münasibətlərin demilitarizasiyası, dünya siyasətində hərbi gücün rolunun azalmasına gətirib çıxarmadı.

Öksinə, demokratik və iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələr xaricində hərbi güc öz ənənəvi funksiyalarını qoruyub saxlaya bildi. Bu arada hərbi gücün tətbiqinin yeni forma və məqsədləri meydana gəldi. Bütövlükdə dünya arenasında nəhəng dövlətlərin geosiyasi və geoiqtisadi maraqlarının ödənilməsinə yönəlmiş sülhməramlı əməliyyatlar idi. Bütün bunlar “qaynar nöqtələrdə” açıq şəkildə özünü göstərirdi. Təbii ki, yaşadığımız yüzillikdə dünya savaşı təhlükəsi soyuq müharibə dönməndəkindən daha realdır. Bu situasiyaya “sülhə məcburetmə”, “assimetrik müharibələr” və s. kimi fərqli hərbi əməliyyatlar yol açə bilər.

Bu ilk növbədə yeni hərbi-siyasi güc mərkəzlərinin meydana gəlməsi, müasir beynəlxalq və hüquqi münasibətlər sisteminin xaoslaşması ilə əlaqədardır. Son on illiklərdə “hibrid müharibə” söz birləşməsi nüvə, bioloji, kimyəvi və digər kütləvi qırğın silahlarının digər növlərinin, həmçinin informasiya müharibəsi vasitələrinin tətbiqi ilə bağlı fəaliyyət birliyinin reallaşdırılması üçün istifadə edilir.

Hal-hazırda yeni dünya düzənin formalaşması miqyaslı transformasiyalar hesabına baş verir. Bu çərçivədə fərqli münasibətlər sistemi quran dövlətlərin qarşılıqlı əlaqəsi intensivləşir. Kortəbii formalaşan yeni çoxqütblü dünya düzəni əsasən aşağıdan inkişaf edərək tədricən daha güclü geosiyasi fəal oyunçuların ətrafında cəmlənir. Sonuncular klassik müharibə aparılması formalarını qeyri-ənənəvi formalarla əvəzləyir. Süni intellektin kütləvi istifadə edildiyi yeni aparıcı texnologiyaların və mübarizə formalarının meydana gəlməsi ilə hərbi gücün tətbiqi müharibənin xarakterini dəyişib. Təsadüfi deyil ki, gerçəkləşdirilən əməliyyatlarda gələcək nəslin texnoloji müharibələrinin ssenariləri işlənir və müharibələrdə fərqli güc tətbiqi mexanizmləri ərsəyə gətirilir.

Müasir şəraitdə müxtəlif mənşəli münaqişələrin həllinə dair yeni yanaşma beynəlxalq arena-

da aparıcı müharibə növünə çevrilir. Qeyd etmək lazımdır ki, bütün dövlətlər və hərbi-siyasi strukturlar üçün strateji məqsədlərə çatmağın vahid, siyasi-diplomatik, informativ-psixoloji, iqtisadi və güc alətlərinin razılaşdırılmış tətbiqini ifadə edən termin hazırkı dövrdə yoxdur.

Hər güc mərkəzi bu müharibənin yeni formalarından öz real imkanları və yekun məqsədlərindən irəli gələrək özünəməxsus şəkildə istifadə edir. Dünyada turbuləntlik və dəyişikliklər şəraitində XXI əsrin müharibələri tamamilə fərqli forma alır və müasir hibrid texnologiyalarının tətbiqi ilə “sivilizasiyaların nəhəng toqquşmaları”na yol açə bilər.

2. Beynəlxalq sistemdə hərbi güc amili və Azərbaycanın təhlükəsizlik modeli

XXI əsrdə beynəlxalq sistemdə müşahidə olunan qeyri-sabitlik, normativ mexanizmlərin zəifləməsi və güc siyasətinin aktuallaşması hərbi güc faktorunu yenidən elmi və siyasi diskursun mərkəzinə gətirmişdir. Qlobal təhlükəsizlik mühiti artıq yalnız dövlətlərarası klassik müharibələrlə deyil, hibrid münaqişələr, informasiya müharibələri və texnoloji üstünlük yarışları ilə xarakterizə olunur.

Siyasi elmlər kontekstində hərbi güc yalnız təhlükəsizlik aləti deyil, eyni zamanda siyasi hakimiyyətin legitimliyi və davamlılığını təmin edən struktur resursudur. Klassik siyasi nəzəriyyəyə görə, dövlətin əsas funksiyası öz ərazisi və əhalisi üzərində suveren nəzarəti təmin etməkdir. Bu nəzarətin effektivliyi isə son nəticədə hərbi güclə şərtlənir. Maks Veberin dövlət anlayışında legitim zorakılıq monopoliyası mərkəzi yer tutur [5]. Müasir dünya düzəninə bu monopoliyanın effektivliyi yalnız hüquqi çərçivə ilə deyil, onu icra etməyə qadir real hərbi potensialla müəyyən olunur. Bu baxımdan hərbi güc siyasi hakimiyyətin institusional dayacağı kimi çıxış edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin siyasi rəhbərliyi bu məqam açıq şəkildə ifadə olunur. Onun dəfələrlə

vurğuladığı kimi, dövlət güclü olmalıdır ki, qəbul etdiyi siyasi qərarları həyata keçirə bilsin. Bu fikirlər hərbi gücün siyasi qərarvermə mexanizminin ayrılmaz hissəsi olduğunu göstərir.

Müasir siyasi sistemlərdə hərbi güc yalnız icraedici funksiya daşımır, həm də strateji qərarvermə prosesini formalaşdıran amildir. Siyasi qərarların reallaşma ehtimalı dövlətin hərbi potensialı ilə birbaşa əlaqəlidir. Zəif hərbi imkanlara malik dövlətlərdə siyasi qərarlar çox vaxt deklarativ xarakter daşıyır. Azərbaycan nümunəsində hazırda hərbi güc siyasi qərarvermənin etibarlılıq mexanizminə çevrilmişdir. Uzun illər beynəlxalq hüquqa əsaslanan siyasi mövqelərin icrasız qalması hərbi gücün siyasi alət kimi aktuallaşmasını labüd etmişdir. Ölkə başçısının vurğuladığı kimi, “.....Bu gün artıq dəyişən dünyada güc amili demək olar ki, rəsmi qaydada ön plana çıxır” [3]. Bu yanaşma göstərir ki, hərbi güc siyasi iradənin praktiki ifadə formasıdır. Siyasi rakursdan hərbi güc dövlət daxilində sabitliyin və siyasi konsolidasiyanın təminatçısı kimi də çıxış edir. Əslində güclü və effektiv ordu siyasi institutlara ictimai etimad artırır, dövlət hakimiyyətinin qərarvermə qabiliyyətini möhkəmləndirir, milli həmrəyliyi gücləndirir. Çağdaş dövəmdə hərbi güc eyni zamanda strateji kommunikasiya alətidir. Hərbi əməliyyatların gedişi, nəticələri və onların ictimaiyyətə təqdimatı siyasi narrativlərin formalaşmasında həlledici rol oynayır. Azərbaycan nümunəsində sərt güc tək döyüş meydanında deyil, siyasi-informasiya məkanında da istifadə edilir. Prezident

İlham Əliyevin müntəzəm müsahibələri və çıxışları hərbi uğurların siyasi məna ilə yüklənməsini təmin etmişdir. Ölkə başçısının “gücümüz olmasaydı siyasətimiz kağız üzərində qalardı” fikri müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində hərbi güc və siyasət arasındakı dialektik əlaqəni elmi baxımdan ümumiləşdirir.

Azərbaycan Respublikası üçün hərbi güc anlayışı mücərrəd təhlükəsizlik kateqoriyası deyil, real siyasi və tarixi zərurətdən irəli gələn strateji prioritetdir. Uzun müddət davam etmiş işğal faktı və beynəlxalq hüququn selektiv tətbiqi Azərbaycanın təhlükəsizlik siyasətində hərbi gücün həlledici rolunu daha da ön plana çıxarmışdır. Soyuq müharibədən sonra formalaşmış liberal beynəlxalq nizam son onilliklərdə ciddi eroziyaya məruz qalmışdır. Beynəlxalq münasibətlərdə aşağıdakı tendensiyalar ön plana çıxır:

1. Çoxqütblü sistemin institusionallaşması – global qərarvermədə regional güclərin rolunun artması;
2. Beynəlxalq hüququn legitimlik böhranı – güc tətbiqinin normativ əsasları ilə real praktika arasındakı ziddiyyətlər;
3. Geosiyasi rəqabətin kəskinləşməsi – resurslar, kommunikasiya xətləri və strateji ərazilər uğrunda mübarizə.

Bu kontekstdə hərbi güc dövlətlərin beynəlxalq sistemdə mövqeyini qoruyan əsas mexanizmə çevrilmişdir. Realist nəzəriyyəyə görə (K.Ualtz, H. Morgenthau), hərbi güc beynəlxalq anarxiya şəraitində dövlətlərin yaşamı və mövcudluğunun əsas təminatıdır [7, 8].

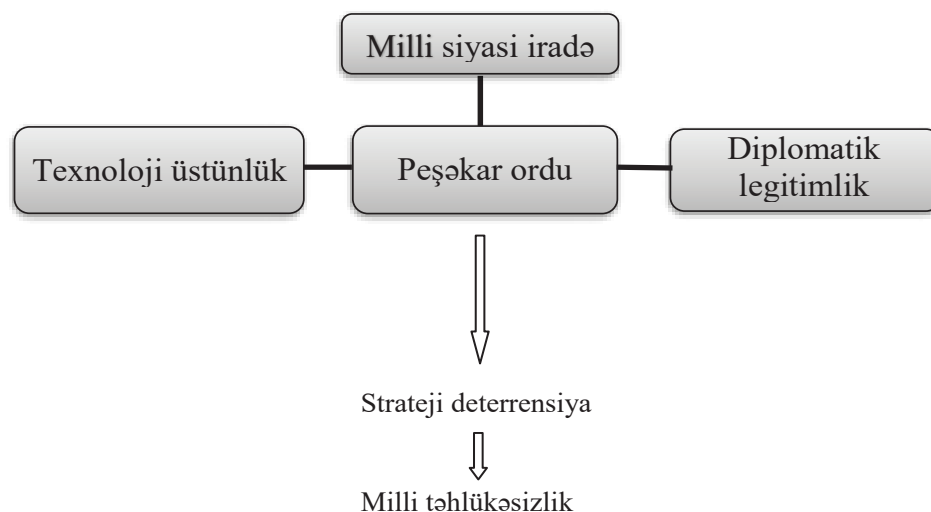
Cədvəl 1. Klassik və müasir hərbi güc modellərinin müqayisəsi

Meyar	Klassik model	Azərbaycan modeli
Əsas resurs	Kəmiyyət üstünlüyü	Texnoloji üstünlük
Döyüş taktikası	Cəbhə müharibəsi	Şəbəkə-mərkəzli əməliyyat
Siyasi faktor	Məhdud rol	Həlledici rol
İnformasiya mühiti	Passiv	Aktiv və strateji
Legitimlik	İkinci dərəcəli	Əsas komponent
Nəticə	Uzunmüddətli münaqişə	Qəti və sürətli nəticə

Göründüyü kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “qələbə bir günün işi deyil, illərlə aparılan sistemli, ardıcıl daxili və xarici siyasət kursunun nəticəsi idi” fikri bu modelin struktur xarakterini aydın şəkildə izah edir [4].

Müasir yanaşmalar isə hərbi gücü daha kompleks kateqoriya kimi təqdim edir. Müasir hərbi

gücün əsas komponentləri texnoloji üstünlük və innovasiya, şəbəkə-mərkəzli əməliyyatlar və komanda nəzarəti, hərbi-siyasi koordinasiya və informasiya və psixoloji təsir imkanlarıdır. Beləliklə, hərbi güc yalnız zor tətbiqi deyil, strateji deterrensiya və siyasi təsir vasitəsidir.

Şəkil. Müasir hərbi gücün konseptual modeli (Bu model Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “ordu-dövlət-xalq birliyi” konsepsiyasını elmi müstəviyə gətirir)

Qeyd edilənlər çərçivəsində Azərbaycanın hərbi strategiyası konstitusion suverenliyin və ərazi bütövlüyünün təmin edilməsinə yönəlmişdir. Bu strategiya aşağıdakı struktur elementlər üzərində qurulmuşdur. Həmin elementlər müasir silahlanma və texnoloji modernləşmə, peşəkar

hərbi kadr potensialı, milli-mənəvi motivasiya və vətənpərvərlik, siyasi rəhbərliklə ordu arasında institusional sinxronluğu ehtiva edir. 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi bu modelin effektivliyini praktik müstəvidə təsdiqləmiş və regional güc balansını köklü şəkildə dəyişdirmişdir.

Cədvəl 2. Azərbaycanın hərbi gücünün struktur elementləri

Komponent	Məzmun	Strateji təsir
Texnologiya	PUA, dəqiq zərbə sistemləri	Operativ üstünlük
Kadr potensialı	Peşəkar ordu	Davamlı effektivlik
Siyasi rəhbərlik	Mərkəzləşmiş qərarvermə	Koordinasiya
Diplomatiya	Hüquqi legitimlik	Beynəlxalq dəstək
Milli ruh	Vətənpərvərlik	Döyüş motivasiyası

Azərbaycan hərbi gücünü ekspansionist məqsədlər üçün deyil, deterrensiya və davamlı sülhün təminatı kimi istifadə etdiyini nümayiş etdirir. Bu yanaşma ölkənin balanslaşdırılmış xarici siyasəti ilə uzlaşır və beynəlxalq legitimliyi gücləndirir. Azərbaycan nümunəsi göstərir ki,

müasir dünya düzənində dövlətin real suverenliyi yalnız diplomatik bəyanatlarla deyil, effektiv hərbi potensialla möhkəmləndirilir.

Nəticə

Beləliklə, aparılan tədqiqatların nəticələri göstərir ki, çağdaş beynəlxalq münabətlər siste-

mində hərbi güc hələ də dövlətlərin strateji mövqeyini müəyyən edən əsas faktordur.

Azərbaycan təcrübəsi sübut edir ki, rəşional planlaşdırılmış, texnoloji əsaslı və siyasi le-

gitimliklə dəstəklənən hərbi güc modeli milli maraqların müdafiəsində yüksək effektivliyə malikdir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı:

1. Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik konsepsiyası / Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 may 2007-ci il tarixli 2198 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir: [Elektron resurs]/URL: <https://e-qanun.az/framework/13373>
2. Azərbaycan Respublikasının Hərbi doktrinası / Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2010-cu il 8 iyun tarixli, 1029-IIIQR nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir: [Elektron resurs] / URL: <https://e-qanun.az/framework/19722>
3. Prezident İlham Əliyevin çıxışı/AZƏRTAC, 01.01.2021.
4. [Elektron resurs]/URL: <https://www.azerbaijan-news.az/az/posts/detail/ilham-eliyev-azerbaicani-biz-musteqil-sekilde-idare-edirik-1671745997>.
5. Вебер, М. Избранные произведения. – М.: 1990, – 810 с.
6. Клаузевиц, К. Принципы ведения войны. – М.: Центрполиграф, – 2009. – 228 с.
7. Waltz K. Theory of international politics. – N.Y.: – McGraw Hill, – 1979.
8. Morgenthau, H. Politics Among Nations. – N.Y., – 1955.
9. Nye, J. The future of power/Public Affairs, – 2011.

Алиев Нурулла Ариф оглу,

профессор отдела гуманитарных наук ВНИИ Национального университета обороны капитан первой степени,

доктор исторических наук, профессор

Габиева Зияфат Зия гызы,

научный секретарь ВНИИ Национального университета обороны,

доктор политических наук, профессор

**ВОЕННЫЙ ФАКТОР В ТРАНСФОРМАЦИИ ГЛОБАЛЬНОЙ СИЛЫ И
МОДЕЛЬ БЕЗОПАСНОСТИ АЗЕРБАЙДЖАНА**

РЕЗЮМЕ

В статье анализируются основные особенности современного мирового порядка, изменяющаяся роль военной силы и стратегия безопасности Azerbaijan через призму национальных интересов. Особое внимание уделяется исследованию модели военной мощи Azerbaijan и её влияния на региональный баланс сил в контексте 44-дневной Отечественной войны. Проведённый анализ в рамках стратегии безопасности Президента Azerbaijanской Республики Ильхама Алиева раскрывает роль военного фактора в восстановлении национального суверенитета и формировании региональной архитектуры безопасности. В итоге статья концептуально обобщает возрастающее значение военной силы в обеспечении государственной безопасности в условиях глобальной трансформации силы на примере азербайджанской модели.

Основная цель исследования — системно проанализировать роль военной силы в современном мировом порядке и определить теоретические и практические основы модели военной мощи Azerbaijan в данном контексте. В исследовании использованы методы системного и структурно-функционального анализа, сравнительного подхода (классические и современные модели военной силы), эмпирического анализа (на основе результатов Отечественной войны), а также нормативно-правового анализа (международные документы по безопасности).

Aliyev Nurulla Arif,

Professor, Doctor of Historical Sciences, Captain 1st Rank, Department
of Humanities, MSRI of the National Defense University

Habibova Ziyafat Ziya,

Professor, Doctor of Political Sciences, Scientific Secretary,
MSRI of the National Defense University

**THE MILITARY FACTOR IN GLOBAL POWER TRANSFORMATION
AND AZERBAIJAN'S SECURITY MODEL**

SUMMARY

The article analyzes the key features of the modern world order, the evolving role of military power, and Azerbaijan's security strategy through the prism of national interests. Particular attention is given to examining Azerbaijan's military power model and its impact on the regional balance of power in the context of the 44-day Patriotic War. The analysis conducted within the framework of the security strategy of the President of the Republic of Azerbaijan, Ilham Aliyev, reveals the role of the military factor in restoring national sovereignty and shaping the regional security architecture. As a result, the article conceptually generalizes the increasing importance of military power in ensuring state security under conditions of global power transformation, based on the Azerbaijan model.

The main objective of the study is to systematically analyze the role of military power in the modern world order and to identify the theoretical and practical foundations of Azerbaijan's military power model within this context. The research employs system-based and structural-functional analysis, a comparative approach (classical and modern models of military power), empirical analysis (based on the outcomes of the Patriotic War), and normative-legal analysis (international security documents).

Redaksiyaya daxilolma tarixi: 15.04.2026

Təkrar işlənməyə göndərilmə tarixi: 20.04.2026

Çapa qəbul olunma tarixi: 21.04.2026